

AKATALPA

Ekim 2022 - Sayı 274

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Lokman KURUCU

ŞEHRE GÖMÜK KABİLENİN VASİYETİ

gidilmeyen o köyde vurulan damda bir kedi
sen misin uçan beş parça tanrıya zıp zındık
derisi geçen yüzyıl bir ağaçta şirk midir kir midir nedir
kediler sen kalk damlardan ağaçlardan zamana gir
kedilerin sen kimsin be kimsesinin aklına hiç
ölülerinden kaleler yapmak gelmemiş ki bu iyi

bir perde atlanmış mı mamış mı o köyde belirsiz
tasması gökte iğne ucu Türkçesi özgürlük Arapçası emir
ne olmuş da enikleri annelerine gömmüş nankör köpek
çoğulken teke düşmüş dili susmaya ya senin kabilenin
hiç doğulmamış olunmamış olması ne ayda beyaz
ne bir milyon beyazından bir beyaz bir yıldızda

derken kuru bataklıkta çelik mi kesmiş sinek gibisin o şey
hafızası sen kalk yüz bin koyunu ateşten çıkarıp on bin ineği
hop
yüz yıl sonrasının milyon beyaz yazıcısı kâğıtlara konup
çelik adına çeliği, ateş için ateşi, yanık gibi yanığı
sen misin hakikati tarihin boynuna dolayan hain
nasırlıysak da hâlâ oh doğduk deh yaşadık sadık öldük amin

güzelim bu şehirde pışt kedi hoş köpek kış sinek
biz geçen yüzyıl da bu çarşıdaydık ey uyuzlar hafızası az mı
hamam göbek dolaşp dört ayak ya derman ya tellak
temizdik su taşır süt satardık kimlerin güzel köleler dediği
güzelim çocuğumuzun kalemlisi gitme o köye gidilmeyen
kalsın
suyuna ak sütüne kar hesabına bal bu vasiyeti unutma sakın

Gülçin Yağmur Akbulut, Sevdâ Altınkaya, Fatma Aras, Sevil
Avşar, Cansu Aydın, Atnan Başkesen, Engin Berk, Mehmet T.
Birgün, Tahir Musa Ceylan, Fazlı Çoban, Filiz Kalkışım Çolak,
Önder Çolakoğlu, Ramis Dara, Rabia Deveci, Ahmet Şerif
Doğan, Fatoş Durmaz, Tuğrul Ediz, Barış Erdoğan, Osman
Serhat Erkekli, Seval Esaslı, Uluay Koçak Güvener, Barbaros
İrdelmen, Nihat Kaçoğlu, Erkan Kara, Nevzat Konşer, Dilaver
Korkmaz, Erdoğan Kul, Lokman Kurucu, Ferziye Küçük, Salih
Mercanoğlu, Mustafa Oğuz, Bahadır Özdemir, Ozan Öztepe,
Muharrem Sönmez, Halil Şahan, Kazım Şahin, Ertuğrul Tiryaki,
Yeprem Türk, Fırat Werger, Ahmet Yılmaz, İsmail Güney
Yılmaz.

Osman Serhat ERKEKLİ

KÖPEK

Bizim mahallenin köpeği epeydir görünmüyordu
Bir gece yarısı döndü
Belki bir sevdadan belki yalnızlıktan
Yeni bir şiir yazmış, döndü
Yuvasını tarumar buldu

16 Ağustos 2022

Seval ESASLI

AKŞAMÜSTÜ

Gölgeler uzadığında
Yalın yapıldak bir şiir başlar
Seyrek dişli tarakla çözüp saçlarını
Akşamüstüne salarsın
Renklerin dansı başlar

Duvarlar usanıp yürür üstümüze
Göğsümüzde yorgun çocukluğumuz
Sibekli beşiklerin uykularında
Kaşık havaları çöl rüzgârları
Akıl ve cinnetin memelerinde
Ölmeye ne zaman yattık hayattan
Bıktık mı ki ne zaman

Mapusanelere hastanelere yetimliğimize
İnemeyen akşamların uzaklığında
İçlene içlene yaşlandığımız ninnisiz
Yetmezmiş

Şiir anadilin huysuzluğuymuş
Küçük kızların kan saklamasıymış
Koyultmasıymış kendini yurtsuzluğun
Oysa harfler canlıymış meğer ve her biri
Etimizden parça ister ve bütün topraklar
Bizi geri istermiş

Kuyruğundan yakaladığımızı öperek
Aralarda aksak aksak soluklansak da
Güzel güzel okuyor ve kavruluyorduk
Ellerimiz kasap tezgâhlarında
Parmak parmak kıyılıyorken
Öyle körpe öyle kış öyle tarihsiz

Yetmezmiş. Yetmezmiş...

ŞİİRİ ŞAİRİNDEN ÇOK DÖNEMİ BELİRLER

Halil ŞAHAN

G Ö N Ü L

*Bağından her güzel bir gül seçerdi,
Bundan mı sarardın, soldun, ey gönül?
Kadınlar geçerdi, kızlar geçerdi,
Bir zaman aşk için yoldun, ey gönül!*

*Dünyaya baksan da gülümser gibi
Uzuyor hayatın bir keder gibi,
Ellerde dolaşan kadehler gibi
Yıllarca boşaldın, doldun, ey gönül!*

*Çare yok, matem çok derinse de
Hasretin tükenmez yasın dinse de,
Gençliğin hoş geçti, eğlenirse de
Sanmam ki bahtiyar oldun, ey gönül!*

Faruk Nafiz Çamlıbel

(Bir Ömür Böyle Geçti'den / Modern Türk şiir Antolojisi,
Orhan Kahyaoğlu, Cilt 1, sf.80)

Bu şiirin yazıldığı tam tarihi bilmiyorum, doğrusu araştırmadım da. Ama Osmanlı'nın son dönemleriyle Cumhuriyetin ilk dönemlerinde yazıldığından hiç kuşku yok. Eski değerlerden kopmadan yeni bir şiir yaratma çabasının izlerini taşımakta. En başta dilinin yalınlığı örnek buna. Osmanlıcadan uzaklaşmış. İkincisi ulusal ölçümüz hece ölçüsüyle yazılmış olması. Ve uyak düzeninin halk şiirini yansıması.

Daha da önemlisi şiir kişinin, yukarıda belirlediğim dönemin izlerini taşıması. Vaktiyle güzellerce ilgi görmüş, onlarla aşkı tanımış bir kişilik, artık albenisini yitirmiş. Ama bu kişilik yaşamını değerlendirirken pek tutarlı şeyler söylemiyor. Bahçesinden güzeller gül seçiyor, ki bu gül seçme geleneksel yazımdan esinlenme bir örge (motif), ama o sararıp soluyor. Diyesim aşk ona murtluluk getirmiyor.

Kendinin bir aşk yolu olduğunu söylüyor, ama bu, geçmişte kalmış bir aşk yolu. Oradaki o, "bir zaman" sözünde gizli bir keder var. Ve o keder de şiirimizi dönemine denk düşürüyor bence. En yüce duygu olan aşkın, korkunç baskılar altında tutulduğu bir kültürün insanınca yaşandığını unutmamalıyım.

Ancak üçüncü dizede, aşk yolundan, "Kadınlar geçerdi, kızlar geçerdi" deniyor. O kadınlar sözü belki ölçüyü denk düşürmek için kullanılmıştır, ama şairimizi baya cesur da kılmıştır: Çünkü çapkınlık yaptığını biraz örtük de olsa anlatmaktadır. Kadın, evli dişidir, onunla aşk yaşanmaz. Daha doğrusu toplumsal kültürümüz böyledir.

İkinci ve üçüncü dörtlülüklerde gittikçe yoğunlaşan bir keder var gibi geliyor bana. "Dünyaya gülümser gibi baksan da", yaşamın kederli geçmekte. Yıllardır kendini toparlayamadın, onun bunun oyuncağı oldun. Bu aşamada, şiirde, tutarlı bir kişilik edinmemeye yakınma var gibi geliyor. İsyen var, diyemiyorum, kırık ve ezik söylem söz konusu.

Üçüncü dörtlülükün ilk iki dizesinden koyu bir umutsuz yansımakta. Matemini çaresiz, hasretini tükenmez görüyor. Gençliğindeki eğlenceleri de pek etkili bulmuyor, çünkü onlardan mutluluk duymadığını söylüyor. Ve bu durum beni hiç şaşırtmıyor; baskı kültürümüzün hemen hepimizde yarattığı bir ruh özelliği bu. Eğlenmeye çalışsak da eğlenemiyoruz. Belki de günah işlediğimizi düşünüp duruyoruz. →

Tuğrul EDİZ

KIŞLAR DA YAZ GİBİDİR AŞKTA

Bir ter parmak gibi boşaldı, dünyaya yeniden geldim ben
Dağların bir keçiyolu var, ayaklarınızın altında ışıldar
yıldızlar
Kanyonda su gelir dizime oturur, aylar sayınca büyük yıllar
sayınca küçük
Kayaya açtığı yara suyun dilinde, boşluğun gövdesine
yaslanır köpük
Sesini denize döker su, karanlığın saçakları ıslanır ve
turuncuya çalar ay
Sokakların bir bildiği var, gözlerine bakınca parlayıp yanar
sokaklar

Bir el sallanır gibi dalgın rüzgârda, aşkı yeniden buldum ben
Ağacın düşüncesi geçmiş taşta, ne titremiş ne dönmüş güneşe
Gözyaşı dalgaları yanağında, duyarım, çakıllardan çekilir
akşam
Dilini öğrenemedim, kim bir gölgede sabırsız kim güneşte
sabır taşı
Bakır çekiçlerinin sesi nehir gibi boşaldı, bir bakır zaman,
çağlar boyu yıkandım
En uç dallarında palmiyenin, renkleri döküşünden bellidir
rüzgâr
Ten tuzu susatır aşkta, yürek bir derin, gözler korkutur aşkta

El ayak çekilir, kimsesiz ya liman, her yürek kendi
korsanına yenilir
Herkes gider sandalyeleri düzeltir kadın, köknar masa sev ki
yerinden kalkmaz
Bir kaya yeniden yuvarlandı, ince dalına kondu aşkın ve
nefretin
Kimi önce kimi sonra gibidir günlerin, gerçeği de yalan
gibidir
Kokunu getirecek, dalları kırışından bellidir rüzgâr
Bir yara deniz gibi bulandı, akıntılar karıştı birbirine, sen ve
ben
Herkesin bir bekleyeni var, gidip de gelmeyi var

Bir yankı kaybolur gibi boşlukta, unutmanın tarihini yazdım
ben
En uzak enlemlerde, bir fotoğrafın yırtığını aramasından
bellidir rüzgâr
Tanesi toza döndü buğdayın, değirmen taşı zamansız kırıldı,
kanatlar asılı kaldı
Benim yüzüme bakarken tanıyamazsın kendini, kaçıp
gittiğin için kendinden
Kimi yaşlı kimi şen gibidir günlerin, yaşanmış da
yaşanmamış gibidir
Sular durur kayalar akar kanyonda, yeni aşk başkaldırır
hayata
Bir el dalgın gibi mendillerle rüzgârda, bir el parlayıp
sönerken aşkta

Yüce şairimiz bile kurtulamamış bu açmazdan da; "Çare yok, matem çok derinse de" diyor. Sanki bir mantık tutarsızlığına düşmüş gibi geliyor bana. Matem çok derin olması, evet, çarenin güçlüğünü düşündürür, ama yokluğunun koşulu olamaz.

Kazım ŞAHİN

DÜĞÜM

zaman düğümlüken sonsuzluğa
bir gül gelmek için sana
küçük bir köy rüzgârının kıyısında
dedi ki kokumu soy benden
tanrının flütü sende
ezberinde ne varsa dök kalbime

rahminde büyüttüğün şiiri bilirim
ben aşka çok hayata az çalıştım
suya ağaca alışkın toprağa yabancı
gölgelerde hep dalgın

bir gül dururken suskunluğun kıyısında
küçük bir köyde çocukların kalbinde bekleyen nehir
kapın kapatabilirsen içine
bir gül düğümlüken sana

Rabia DEVECİ

GEÇMİŞ GÜN

vitrinler ahaliyi göz hapsine alırken
cadde sessizce sürdürüyor
gürültüsünü
mağazanın kapısı kapanıyor

içerdeki genç adam
arzuya yakalanmış
dudakları zelzelede
kadın etinin ettiğinden bihaber
aynalara soruyor
eflatun açar mıymış tenini

iki eli birden açılmış
allah rızası için
gözlerine gök inmiş bir bebenin
dilendireni onu gözlüyor
o kapısını mağazanın
tunalı caddemiz uzun mu uzundur
kanatları yolunsun için
daha kaç kuş kondurulmuştur

kaldırımlarını adım adım yutanıysa
içindeki çiviye çıkarmak için
ıssız arıyor
bağır dururken delisi
kalp kırmak ne kolay oldu
güneş hepsiyle vedalaşıyor

kentin gözlerinden akşam sızarken
cumhuriyet şahlıyor bir daha
klasik müzik konseri
alt köşesinde bedava caddenin
yol insanından telaşlı
koşuyor aşağılara

Barbaros İRDELMEN

YALAN SÖYLEME

Yalan söyleme
Ne söylesen
Daha iyidir yalandan

Aşk için de söyleme
Hele hissettiklerin için
Hüzün daha iyidir
Yalanın üzüntüsünden

Tehlike için de söyleme
Korktuğun belli
Güvenemezsem sana
Bil ki daha tehlikeli

Hastalık için de söyleme
Yalanla yitirmektense
Korkmam, yakışır şekilde
Yitirim kendimi

Ölüm için de söyleme
Düşüncelerinde yoksam
Dışlayıp bıraktıysan beni
Ölmekten daha mı iyi?

Muharrem SÖNMEZ

OYSA HAFİFLİK ÜNLENİYOR HERKESTE

kaybolmuş rüzgârıyla karşılaştım düzlüklerinde
demir ve ateşindir dedim artık sizinle bilinmiş olan
acısız bir gerçeği kalmadı insanın
işte burda olup bitti her şey
kaç ordunun yok olduğu bu meydan
sadece parmaklarınız yetişirken boğmaya
aklın ve kalbin saadetini

ben geri kaldım boşluklarından
adımı bilerek yanlış telaffuzuna ormanların
şehirlerle karşılık verdim
yüzüğüme sakladığım son tavır bir tokat gibi çarpılsın diye
körü körüne inandınız görmek dururken
sadece sözcüklerle açtım kapılarınızı
bu is ve çamur içindeki suret
kaç deliyi âşık etti kendine bilinmedi hiç

bırakılsa bir nefes daha tanrılaşacak
yalnızlıkla doldurulmuş her anlam
saatlerin zamana efendiliği gibi geçici
artık bir terziyle bakışmaktan
ve sessizlikten daha korkunç bir şey
onu her zaman bozabilme yeteneği
sana verilmişti en son duyduk
taşıyamadın hafifliğini...

LOKMAN KURUCU ŞİİRİ

Ramis DARA

Lokman Kurucu, son yıllarda adını şiir çevrelerinde efsane bir yayıncı olarak duyursa da, o benim gözümde öncelikle şairdir. Yayıncılığının, müzisyenliğinin, eylemciliğinin, toplumsal öncülüğünün önu sıra.

Kurucu, Şanlıurfa'nın, –Ermenicede “Siyah harabeler” demek olan– Siverek ilçesinde (*seav + averek*) doğmuş. Efsane sinemacımız Yılmaz Güney'in memleketlisi.

Bazı şiirlerinden ve sanal dünyadaki paylaşımlarından çıkardığıma göre sokaklarda, hayat üniversitesinde çarpışarak büyümüş, kendisini yetiştirmiş:

Doğuştan genlerinden getirdiği yeteneğini, belki acı, yaralayıcı deneyimler ve keskin gözlemlerle birleştirmiş.

Onunla ilgili olarak *Eşek Sudan Gelince* dergisinde (Kasım 2020), Hüseyin Peker'in “umut veren şair” sorusu üzerine aşağıdaki cevabı vermiştim:

“*Lokman Kurucu'nun “665 Çocuk ve Şeytan” kitabının arka kapak yazısını okuyunca “Bu adam benden ilerde” ifadelerini yazdım sana, hatırlarsan. İnternette duruyordur. Tabii kitap notunu kendi mi yazdı bilmiyorum. Ama Facebook paylaşımlarında da tanık oluyorum onun bu tarzda inanılmaz dolu değerlendirmelerine. Bence müthiş ve enerjik bir tahlil gücü var bu arkadaşımızın. Kaos Çocuk Parkı deneyimiyle üstlendiği yayın faaliyetlerini herkes şimdiden bir devrim olarak görüyor. Düzyazısıyla da şiiriyle de bir umut benim için sevgili Lokman. Bir de “otodidakt” yazıyor hayat hikâyesinde, inanılmaz! Bildiğim iki değerli otodidakt, yani normal eğitim almayıp kendi kendini yetiştirmiş edebiyatçı Yaşar Kemal ile Jack Landon. Çeşitli yollarla şer odakları Lokman'ı yıpratmazsa, bu kardeşimiz sağlığını koruyabilirse, ondan çok şey bekliyorum.”*

İlk kitabı *Ölüniüz Lütfen*'i okuyunca, tabii sonrakileri de, bir uçta Orhan Veli, diğer uçta Edip Cansever olan bir şiir coğrafyasında, sokaklarda, annesi kaldırımlar olan, erken büyüyen, evsiz, işsiz, mendil satmaya çalışan, kapkaça çıkan, ot içen, uyuşturucu kullanan çocuklar, fahişeler (sonraları seks işçisi terimini seçer şair), oğlanlar, kızlar, transseksüeller, çaresiz ve isyan halinde, egemen hayatın kanun nizamlarını takmadan takılanların zorlu hayatlarından esintiler görüyoruz.

Bu ortamda insanlar arasında ilk akla gelebilecek bütün ayrımcılıklar ortadan kalkmıştır...

Kökenleri Marquis de Sade'a (1740-1814) kadar götürülebilecek, bizden de küçük İskender'le (1964-2019) ilişkilendirilebilecek, saklı edebiyat - yeraltı edebiyatı ya da marjinal şiir diye adlandırılacak bir çizgi bu.

“Otçular” ve “Aybaşsız Canım”, şiirlerinde kendisini de ayırmadan bu kişileri şöyle betimliyor, şair:

“*gökyüzünün toprağından kopup / dünya denen çürük elmaya / birer kurt gibi düşmemiz”* (s. 9),

“*farklıysak da biz adem menileri / ve yine de hemen hemen et / hemen hemen kemiksek”* (s. 29).

Bu gençlerin arka planlarında “Zazaca bir yenilgi” ve kırsalda belki sürekli, kentlerde zaman zaman yankılanan “keleş sesleri” (keleş: kalaşnikof) (s. 65) vardır. Genelde “Ahmet Kaya dinler”ler (s. 11).

Kitapta açık sözcüklerle yazılamayan ya da buna gerek görülmemeyen, anlaşılması istenen şeyler, bazen, yansıma ya da uydurma sözcüklerle ifade edilir: “Ğart”, “hard”, “ğğirt”, “hardd”...” gibi.

Kitaplar boyunca çocukların oyuncağı ya da tesellisi, bilye; ergen, genç ve yetişkinlerinki “jilet”tir.

İnsan teki benlik duygusuyla ayakta durur, kontrol edilemezse çekilmez olur. Hele de sanat edebiyat camiasında bunun tavan yaptığı yaygınlıkla görülür. Bu açıdan kendisiyle dalga geçebilmek önemlidir: Şairimiz Lokman Kurucu kendisini “*Lokman Yedifırrı'tın yeni kitabı*” (39) diye tiye alır ki bence bu çok değerlidir.

Kitapta hem açık-sert anlatımlar, hem de lirik dizeler görülür.

“*ayak parmaklarını öptüm önce / yaladım sonra tırnak / ve diğer aralarını”* (s. 32)

“*ben yüreği sözcüklere / gözleri baharlara bulaşmış / bir çocuk olarak kalmak istiyorum...*” (s. 63).

Bütün insanlar gibi bu şiirlerdeki anlatıcı kişiyle anlatılan kişiler de, öncelikle ayakta kalma, var kalma-olma çabası içindeler elbette. Ama insanlığı unutup, ona sırt çevirerek değil:

“*kavgalar vermek gerek / sofrasında güneşi olan / başka bir sabah için // yoksa bir kabir şivesiyle / ama bu boğan nefesle / geçmiyor hayat // yaşamakla*” (s. 88).

Bu dizelerin üzerine herhangi bir insancıl, devrimci ya da hamasi söz söylenebilir mi?.. Ayrıca gerek var mıdır?

*

İkinci kitap “*Sürekli Portakal Kabukları*” adını taşıyor, ama kitabın çoğu şiiri önceki kitaptan gelen ve yer yer küçük dokunuşlarla değiştirilmiş şiirler. Bu kitapta Fransızların dünyaca ünlü kaldırım serçesi, arada bir hâlâ benim de dinlediğim Édith Piaf çıkıyor karşımıza. Döneminde (yaklaşık olarak 1930'larla '60'lar arası) dünyayı kasıp kavuran duygusal sokak şarkılarıyla olduğu kadar, içtiği “haplardan” ve aşka verdiği birincil değerden dolayı.

Kitapta, başta ona adına veren şiir ile Nar ve Çilek şiirleri gibi ilginç, başarılı, ironik-lirik şiirler de var (Ironiyle lirik evliliği bence her zaman parıltı doğurur):

“*Nar!*

çok düşündüm, üzüldüm

yordu adın, sığmadı hiçbir imgeye of, nar kıracağı

oturup anneme senin çocukluk olduğunu

şirde hiç durmadığımı anlatacağım

anneme gençliğini hatırlatıp, ağlayacağım” (s. 42).

*

Kara Gökkuşağı kitabı, biraz dinginlik şiirlerini içeriyor. Belki sert hızlı yaşanmışlıkların ardından gelen ayrılık ve kırgınlıklar sonrası, imkânsız aşk şiirlerini. Gökkuşağının “kara”lığı da buradan geliyor olmalı. Rengârenk aşk sona ermiş ya da sekteye uğramış, ortam alacakaranlığa kesmiş gibidir.

Bu kitapta da önceki kitaplardan gelen ve sonraki kitaplarda yer alacak şiirler var yine. Küçük dokunuşlarla farklılaştırılarak.

“*... etekleri yanan bir dağın karlı başıymışım gibi bakardın bana”* şiir cümlecığı (s. 33) sonraki kitapta “*... bana, etekleri yanan bir dağın karlı başıymışım gibi bakardın*” olacaktır.

*

Dördüncü kitap *Ne Güzel Suçtur Öfke*, kendisine ad olan şiirle açılır. Şiir de şu dizeyle: “*aşağıda rüzgârla kavgada bir otobüs*”. Rüzgâra karşı yüksek hızla yol alan bir otobüs, demek ki.

Bir de “alt” ve “altın” sözcükleriyle akrabalığıyla güç alan ve bir leitmotif gibi tekrarlanan “altı-altılar”.

Bunu çözmekte biraz zorlansam da. Bir eroin işi söz konusu. Ve sonuçta “bir leş”.

“aşağıda bir silah! / çocukmuş sevmemişler / büyümüş görmemişler, patlamış duymamışlar” (s. 11).

Ve öfke.

Olumlanan öfke anlatıcıya-şaire özgü olmalıdır; olumsuz bir mesaj veren “Öfke baldan tatlıdır” atasözüne göndermeyle belki.

Azrail ve İsrail ikilisi birkaç şiirde birden gündeme gelir.

Yeraltı ya da sokak insanları, ergenleri için çözüm, ya Azrail ya İsrail'dir (ya bireysel, ya da kitlesel yıkım-ölüm).

Bu şiirde görülen çocuk - şeytan - Meryem - İsa adları şairin diğer bazı şiirlerinde de görülecektir.

Kitabın birkaç şiirinde de Türkiye genelinin ilgilendiği, döneminin güncel siyasi sorunlarına değinilir bu arada. Haksızlıklara, acımasızlıklara karşı tavır alınır.

*

Beşinci kitap 665 *Çocuk ve Şeytan*'da, insanın “çocuk”-suçsuz yanıyla, hırsa, rekabete, iktidar yarışına kapılmış yetişkin yanı arasındaki çatışma, ya da bunları ortada buluşturma teması ele alınıyor gibi. Şeytan, insanın özgür ve muktedir olmaya çalıştığı, başarıya, hükmetme, kendini gösterme yarışına çıktığı, suça ya da günaha bulaştığı yetişkinliğini simgeliyor gibi.

Kitap kabaca iki bölümden oluşuyor. Adın tersine, Çocuk ve Şeytan başta, 665 sonda. En başta “Buz Yanığı” adında bir öndeyiş, sonra “Ben” diye şiir kişinin ya da şairin, kendini takdimi var. İçtima (toplanma) adı altında da şairin değer verdiği tarihsel kişiliklerden: şair Rimbaud, psikanalist Freud, romancılar Kafka, Balzac, Tolstoy, anarşist düşünür Bakunin ve şair Edip (Cansever) esenleniyor, ya da bunlarla hesaplaşıyor.

Sonra 9 şiirlik, şeytanın çeşitli kişiliklerle dansı başlıyor: Adem, Narsis, Âşık, Ganymed, İsa, Kadın, Su, Şair, Çocuk. En ilginç de, sonuncusu “Şeytan ile Çocuk” şiiri. Bu ikisi arasındaki diyalog ve diyalogun sonu. Şeytan da çocuk da aynı kişidir, şair ya da şiir kişisi sanki. Sonuçta hepimiz.

Kitabın “665” başlıklı ikinci bölümünde, gerçeklikle yokluğun arasındaki tek imkân olan kelimelerle, saklı özlü sözler ya da hikemi cümlecikler kurulup “suyun karanlığında çırpınan şarap şişelerinin yalnızlığı”nı geçip “hiçliğe” kulak verilir:

“şimdi kendinle aranda koca bir dünya dedi şeytan / ya yok et / ya da boş ver / otur, hiçliği dinle” (s. 60: kitabın sonu).

*

Altıncı ve şimdilik son kitap “*N/Sest*”te enest temasını irdeleyen uzunca bir şiir var.

Enest için, kabaca, “aile içi cinsel ilişki” denebilir. Tarihin en eski çağlarından bu yana olan ve tartışılmalı kadim bir durum, bir konu bu.

Türkiye gibi zor bir toplumda faşizan baskılara, uygulamalara maruz kalmamak için kitabın başına şöyle bir açıklama konmuş: “*Bu kitap özel olarak bir ya da birkaç kişinin yaşam öykülerini imgeleyerek yazılmamıştır. Ama yara gerçektir, şiirlenmelidir.*”

Oğul-anne-baba arasında anımsamayla yansıtılan flu enest ilişkiler, İsa Meryem Yusuf ve Amran [İmran] arasındaki dini efsanevi hikâyelere yapılan göndermelerle sunuluyor. Efsanevi tarihte; Yusuf, Meryem'in kocası ve İsa'nın 'babalığı'; Amran da, Meryem babası bilindiği üzere.

Şiirde oğul, anneye daha yakın, sıcak; babayla mesafeli, soğuk... Aile içindeki pedofilik (sübyancılıkla ilgili) davranışlar enest içinde eritilir, ikisi birbirinden ayrılmaz çok zaman. Burada da bu gönderme var mıdır, şiir bir de bu açıdan okunabilir.

Şiirden yapılacak alıntı, kitabın arka kapağına da alınan şu parça olsun:

Mustafa OĞUZ

İPEK YANAK

Evimizde bir kuş var
Kanatlı mı kanatlı
Yanakları tatlı mı tatlı
Sanki bir prens
Bembeyaz atlı

Güldü mü
Güller açar yanakları
İnci mercan saçar dudakları
Bal, şeker, kaymak desem
Az kalır tadı

Bir bebek işte
Meleklerle güler çiçek çiçek
Kollarımızda gezen bir kelebek
Yanakları tam bir ipek
Sen ne şekersin
Ne tatlı bir şeysin öyle
Kayra bebek

“şiire döndü bu karanlık kaygı büyüyor
annesinden kaçmaktan aşklar yaratan çocuklar için
şair olup bir eksikliğe yerleştim
baba baba damlıyorum çocukluğumdan dışarı
büyürsem her yetimliğim suçu olacağı
kalbimde dövüldükçe ekşiyen elma ah
kansız ve işlendikçe acısız
terk edileceğim terk edildikçe oğullarından
günahlar yaratan anneler için” (s. 20).

Kitabın sonuna, ta ilk kitaptan gelen; anne-seks işçisi-transseksüelin trilog'uyla kurulu “Bak, Yok Bunların da Elleri” ve LuyÇiyano-Frederik'in diyaloguyla kurulu “Kara Gökkuşağı” şiirleri eklenmiş.

*

Lokman Kurucu, onca, zaman soğurucu, etkin çabanın arasında şiire hak ettiği yeri verirse; şiirin de ona cömertlikle karşılık vereceği-verdiği gözlenebilir.

Onlarca yıl onca şiir ve kitapla, adını belli çevrelerde şaire çıkarmış, ama şiir tarihinde zerre yeri olmayacağı kesin onlarca birbirine benzer adın arasında, Kurucu, açık sayılabilecek, süssüz, doğrudan söyleyişli, ama yine de yer yer içine nüfuzu pek kolay olmayan şiir yapısıyla şiirimizde kendine özgü bir yer edinebilir. Bunun için bence ille de kitap bütünlüğü kaygısı gütmeyen, bağımsız ve her kitapta yeniden gözden geçirme ihtiyacı duymayacağı şiirler bekliyorum ondan.

Lokman Kurucu'nun Şiir Kitapları:

1. *Ölünüz Lütfen* (2008),
2. *Sürekli Portakal Kabukları* (2015),
3. *Kara Gökkuşağı* (2017),
4. *Ne Güzel Suçtur Öfke* (2017),
5. *665 Çocuk ve Şeytan* (2018),
6. *.N/Sest* (2022).

TALAN VE VERSUS ŞİİRLERİNİN ORTA SAYFALARINDAN ŞİİRİN NE'LİĞİNE DAİR SORULAR

Ozan ÖZTEPE

Edebiyata dair okumaları uzun zamandır; tür, dil, konu, edebi değer, şair veya yazar gözetmeksizin, rastlantısal şekilde gerçekleştiriyorum. Dadaloğlu'ndan sonra Charles Olson'a; Yaşar Kemal'in ardından Gaston Bachelard'a; peşi sıra Le Corbusier'ye, Ercüment Behzad Lav'a veya Michel de Certeau'ya geçtiğim oluyor. Yapıtlarını okuduğum öznelere ortak niyetlerinin, sahip oldukları duygu ve düşünceleri yazı aracılığıyla aktarmak olduğu göz önünde bulundurulduğunda; dilin sunduğu imkânı değerlendirme biçimleri ve kişisel yazım taktikleri sonucu birbirlerinden bağımsız yapıtlar sunmaları, peş peşe okuduklarında ilginç çağrışımlar ve anlam kombinasyonlarının ortaya çıkmasını sağlıyor. Geçtiğimiz aylarda bu şekilde, peş peşe okuduğum Hilmi Yavuz'un 2021 tarihli Talan Şiirleri¹ ve Şiir Versus² dergisinin 6. sayısındaki şiirler; şiire bambaşka yollardan ulaşmaları özelinde, şiirin ne'liğine dair beni bir takım sorulara yönlendirdi. Şiir gibi çetrefilli bir konuya dair dile getirilecek her türlü yargının; dışarıda bırakacağı anlam olasılıkları gözetildiğinde, her daim eksik kalacağı öngörülebilir. Bu yazı çerçevesinde Hilmi Yavuz'un Talan Şiirleri ile Şiir Versus dergisinin 6. sayısında yer alan şiirlerin edebi niteliklerine derinlemesine yoğunlaşmaktansa, her iki metin toplamını bir çıkış noktası olarak değerlendirerek, genel bağlamda şiirin ne olduğu / olabileceği üzerine ucu açık sorular soracağım.

Talan Şiirleri

Pandemi sebebiyle uzunca süre ara verdiğim kitabevi ziyaretlerine yeniden başladığımda birçok kitap ve dergiden bihaber kaldığımı fark ettim. Bu yılın başında, gerçekleştirdiğim ilk kitap safarisinde çantamı olanca kitap ve dergiyle doldurdum ve rastlantısal olarak aldıklarımı okumaya koyuldum. Elime aldığım ilk kitap, Hilmi Yavuz'un Mart 2021 tarihinde yayımlanan Talan Şiirleri oldu. Hilmi Yavuz'un onyedinci şiir kitabı olan Talan Şiirleri, kitap bağlamında değerlendirildiğinde, poetikası gelenek ile hemhal olan Yavuz'un evvelki şiir kitaplarında olduğu üzere metinlerarası nitelik taşıyor ve Batı ile Doğu felsefesinin farklı zamanlarda yaşamış öznelere söylemlerini eşzamanlı şekilde irdeliyor. Kitap özelinde Doğu ile Batı'nın iki farklı kutup olarak bir araya gelmesi aracılığıyla hibridleşmiş bir şiirsel düşünce beliriyor. Talan Şiirleri, özellikle 1975 tarihli *Bedrettin Üzerine Şiirler* kitabı itibarıyla gözlemlenen yüksek ses ve eda ile okunan, epik şiirleri bir araya getiriyor. Talan Şiirleri anlam, konu ve biçim özelinde geçmiş refere ederek kendini var ediyor. Bu şekilde kitap olarak kapladığı yazınsal hacmin dışına çıkan şiirler, gerek Doğu gerek Batı felsefesini imleyen büyük bir kitabın bütünlüğüne durumuna geliyor. Metinlerarası kavramlar ve bilgilere, Türkçe – Farsça – Arapça üçgeninde dillerarası bir özellik de eklenerek ortaya, defalarca üzerinden geçilmiş olduğu belli, tüm fazlalıklarından arındırılmış şiirler çıkıyor.

Orta Sayfalara Doğru...

Talan Şiirleri'nin ilk 15-20 sayfası, yaklaşık 20 yıllık Yavuz okuru olarak şiirsel haz duyguları eşliğinde geçti. Şiirlerde kafiyeye oluşturan sözcüklerin kimi zaman mısra sonunda kimi zaman mısra ortasında konumlandırılarak sesin şiir içinde gezdirilmesi ve ahengin metnin bütününe yayılması, titiz dize işçiliği ve kelime tercihleri, bende bu hissiyatın oluşmasını

tetikleyen başlıca etkenlerdi. Ancak kitabın orta sayfalarına doğru geldiğimde, okumuş olduğum dizeleri kitabın başında ya da Yavuz'un evvelki kitaplarında okuyup okumadığımı sorgulamaya başladım. Kitabın onyedinci sayfasında yer alan *talın ve kalbin* isimli şiirde geçen '*göğüsten şerha şerha gül akması*' imgesi bir anda beni kitabın büyüklü atmosferinden çıkartarak yaşadığım ân'a getirdi. Teknolojinin bireyi mânen ve bedenen sarmaladığı, ütopyaların distopyalara dönüştüğü, küreselleşme ve neo-liberalizmin herkesi tektipleştirdiği, mekân ile topoğrafyanın soyutlanarak sanal bir evrenin³ yaratıldığı, hakikat sonrası olarak tanımlanan yaşadığımız çağda '*göğüsten şerha şerha gül akması*'nın ne kadar naif kaldığını düşündüm. Edebiyatın bir dalı olarak şiir elbette ki kurmaca özellik taşıyor ve şairin öznel imgelerini yansıtıyor. Ancak edebi bağlamda oldukça kuvvetli sayılabilecek '*göğüsten şerha şerha gül akması*' imgesi 2021 yılında kaleme alındığında bana şiirin ne'liğine dair bazı sorular sordurdu:

-Şiir kurulan mıdır, yaşanan mıdır? Her iki özelliği de taşıyorsa denge nerede kurulur?

-Edebi bir hüner olarak dize işçiliği şiirdeki ahengi, ritmi, sesi kuvvetlendirirken bir taraftan şiirdeki sahilliği zedeleyebilir mi?

Talan ve kalbin'den bir sonraki şiir olan *talın ve sen*'de ise sıkça kullanılan 'ki' bağlacı ve 'yaz' ismi / fiili beni Hilmi Yavuz'un eski şiirlerine götürdü...

"*hüzün ki en çok yakışandır bize*

Belki de en çok anladığımız"

(Bedreddin Üzerine Şiirler / nâzım hikmet / 1975)

"*âh bellek, acı bellek!*

hem arısın sen

hem kimbilir hangi gülden

kalma diken?

ve ne uzun bir büyü'sün, yaz!

gurbetler senin ülken, yalnızlar senin ülken"

(Yaz Şiirleri / büyü'sün, yaz! / 1981)

Bir şairin yapıtlarında sık sık benzer kelime veya söz dizilerini kullanması, o şairin üslubu ile ilintilendirilebilir. Ancak *talın ve sen* şiirinin bende bıraktığı etki, daha evvel bizzat şair tarafından kullanılan söz öbeklerinin farklı kombinasyonlarda yeniden tercih edilmesi şeklinde oldu. Aktarılmak istenilen duygu ve düşüncenin üslup denilen elekten geçirilmesi ve seçilen kelimelerin ustaca birbirleriyle ilişkilendirilerek şiirin ortaya çıkartılması aklımda şu soruların belirmesini tetikledi:

-Şiir, bağlamdan özgür olabilir mi?

-Şiirin kanonları, kalıpları var mıdır? Olmalı mıdır?

-Şiir, bir tür yeniden inşâ mıdır ya da sıfır noktasına inilerek gerçekleştirilen bir keşif midir?

Kitapta sonraki şiirlerde denk geldiğim, '*kalpteki yangın*', '*yaşlı hüzün*', '*kalbin bir kibrit ile küle çevrilmesi*' gibi imge ve benzetmeler, gelenek ile sıkı ilişki kuran Hilmi Yavuz'un bizzat kendi şiirini gelenekselleştirdiği izlenimini uyandırdı⁴. Talan Şiirleri'ni tamamladığımda bir yandan ustaca tartılıp dengelenmiş ve nakış gibi işlenmiş şiirlerle karşılaştığım için edebi bir hazla doluydum, bir yandan da şiirin ne'liğine dair kafamı meşgul eden bir yığın soruyla. O ân; Enver Ercan'ın, 2005 yılında, hem tanışmak hem de yazdıklarımı paylaşmak için Çağaloğlu yakınındaki ofisine gittiğimde bana yönelttiği soru geldi aklıma: "Gerçeğin yerini simülasyonun ve simülarkın aldığı günümüzde nasıl bir şiir yazılmalı?"

Versus Şiirleri

Hilmi Yavuz'un Talan Şiirleri'nden sonra masamda bulunan kalabalık kitap ve dergi grubundan Şiir Versus dergisini okumaya karar verdim. Talan Şiirleri ve Versus Şiirleri'nin, birbirinden tamamen farklı yolları takip edip, aynı edebi tür

altında tanımlanmaları, şiirin ne'liğine dair aklımdaki soruları çoğalttı. İlk birkaç şiiri okuduktan sonra 2000'li yılların başında takipçisi olduğum Heves Dergisi'ni anımsadım. Okuduğum şiirler; şimdiki imleyen, humoru imkân olarak değerlendiren, politikayı ve siyaseti sloganlaştırmadan ileten, geleneksel şiir kanonlarından bağımsız, kendi iktidarını kuran (ve gerektiğinde yeniden yıkan), mensur şiir ile manzume arasında gidip gelen şiirlerdi. Derginin sunuş sayfasında yer alan metinde, Şiir Versus dergisinde yayınlanan şiirlerin Günümüz Türk Şiiri'nde halihazır durumu gösteren bir 'yer bildirimi' olduğu görüşü aktarılıyordu. Talan Şiirleri'nde her mısra da kendini hatırlatan karakteristik üslup özellikleri, Versus Şiirleri'nde yerini anonimliğe, ortak bir dile bırakıyordu. Yirmiden fazla şairin şiirlerini bir araya getiren dergide neredeyse tüm ürünler birbirlerini bütünleyen, koşut izlekleydi. Dergide öne çıkan şiirlerde, aktarılmak istenilen anlamı en yalın hali ile sunma niyeti bu anonimliği kuvvetlendiriyordu: 'Bir İncil Draması İçin İptidai Milletlerden Talipliler' (Furkan Çalışkan), 'Ötümsüz Dişyuvasil Patlamalı Ünsüz' (Ahmet Ölmez), 'Uzun Yolda Dinlemek İçin Şarkılar – II' (İsmail Kılıçarslan), 'Başa Sarıyorum, Çözülme Hoşuma Gidiyor' (Ali Oturaklı), 'Antik Google'da Bazı Türkçe Sonuçlar-1' (Samed Karataş), 'Bay Giyotinle 284'de Uzun Uzun Konuşmamız' (Muhammed Yusuf Aytekin), 'Şiirlerim Siyasetçileri Neden Rahatsız Etmiyor?' (Eray Sarıçam). Konu özgürlüğü ve çeşitliliği, gündelik hayatta yaşanan dilin şiire yansıtılması, gerçeği idealize etmeden görüldüğü haliyle sunma niyeti, Şiir Versus'ta yer alan şiirlerin ortak özellikleri olarak belirginleşiyor. *Efendimiz acemilik* şiarı çıkış noktası olarak kabulleniliyor. Kelimeleri seçerek / azaltarak şiire erişme niyetinden ziyade, düzyazı sınırlarını yoklarcasına, anlamı en açık haliyle aktarabilmek için dizeler uzuyor. Şiirin kurallarını geçmişin getirdiği öğretiler değil; yaşanan ân belirliyor.

Orta Sayfalara Doğru...

Şiir Versus dergisinin orta sayfalarına geldiğimde, aşırı uzun dizeler sebebiyle metinlerin içinde kaybolmaya başladığımı ve şiirlerin ilk dizelerine yeniden döndüğümü fark ettim. Yoğun imge kullanımının şiirdeki merkezi muğlaklaştırarak anlamı her bir dizeye ayırması sonucu, bir süre sonra şiirleri tamamlamadan ister istemez sonraki şiirlere geçmeye başladım. Talan Şiirleri'nde metinlerarasılığın ve az kelime kullanımının şiirde doğurduğu gizem sonucu *anlama dolaylı ulaşma* halini; Versus Şiirleri'nin, *her şeyi olduğu gibi aktarma* niyeti özelinde kullandığı uzun dizeler sebebiyle yeniden yaşamaya başladım:

“Son anda Muslera, atlas libas değil aba altından dünya bize
Zevahiri toplayınca müziğine daldığımız günlerin ardından
Dolar üçlemesinin ikinci filminde telgrafın tellerini kurşunluyorlar
Sevincine konan zor'a ve omuzlarına çapraz asılmış bir yılgınlığa dair
Eve üzgün dönenler ordusuyla öyleyse, yanlış bir sevmeyi yutkunur gibi
Dalgalıgımı havayı buluyorlar, cenk davulu kalbimde teva mevsimleri!”
(Güven Adıgüzel, “Son Anda Muslera”)

Sonraki sayfalarda denk geldiğim kimi şiirlerde Hilmi Yavuz'un “*Bilen Anlar*”⁵ söylemi, “*Beni anlamak için en yüksek teknolojiyi kullan*” söylemine evrildi:

bu benim gerçek yüzüm sana yalan sözleri sevdiren
ışıkla boyut değiştiren uzun lafın kısası, gururla
maddeni taşırken tırlar, terane itti teraneyi

kendine çekti soyutlama, içte yanma, patlama lütfen beni anla, gerekirse en yüksek teknolojiyi kullan.
(Mesud Çil, “*Imagic Motors*”)

Talan Şiirleri'nin orta sayfalarından itibaren *anlam*'ın önüne geçmeye başladığını düşündüğüm şairane tavrı, Versus Şiirleri'nin manzumedan ziyade düzyazıya yaklaşan kimi şiirleri sonrası özler olduğumu fark ettim. Şiir Versus'un orta sayfalarından itibaren şiirin ne'liğine dair şu sorular kafamı kurcalamaya başladı:

- Şiir metindir; her metin şiir midir?
- Düzyazı ile şiir arasındaki fark hangi eşikte başlar?
- Estetik değerlerin yansımaları olarak şiir, teknolojinin değiştirdiği yaşam koşullarında nasıl evrilir? Evrilmeli midir?

Sonuç Niyetine

Hilmi Yavuz'un Talan Şiirleri'nde şiire ulaşma yolları ile Şiir Versus şairlerinin tercih ettiği yollar her ne kadar birbirlerinden farklı olsalar da, sonuç olarak *şiir* adı altında kesişiyorlar. Bu bağlamda şiire birbirinden farklı yazınsal taktikler ve niyetler aracılığıyla ulaşılabilir. Ortaya konulan şiirler, aynı zamanda şiirin polisemik niteliğini belirginleştiriyor. Hilmi Yavuz şiire; son derece titiz bir işçilikle, kurarak ve inşa ederek ulaşıyor. Yüklü bir edebi bilgi birikimi üzerine poetikasını kuruyor. Bu durum espasları olan, yavaş yavaş ve yüksek sesle okunan, şairane tavırla ortaya çıkan bir şiiri betimliyor⁶. Hilmi Yavuz'un şiirindeki bilgi Doğu ile Batıyı, dünü ve bugünü birbiriyle ilişkilendiriyor. Yavuz'un *inşa edilen* şiirine karşı Versus Şiirleri *yansıtılan* bir şiir öneriyor. Ard zamanlıktan ziyade eş zamanlılığı vurgulayan, ân'ı yansıtan bir poetika çevresinde toplanıyor. Hilmi Yavuz kelimeleri azaltarak şiire ulaşmaya çalışırken Versus Şiirleri tüm fazlalıkları barındırmayı yeğliyor. Talan Şiirleri'nde, kelime kullanımının azaltılarak boşlukların okur tarafından doldurulması beklenirken, Versus Şiirleri'nde bir gizem endişesi bulunmuyor ve Ahmet Güntan'ın Parçalı Ham şiirlerine benzer şekilde bilgi mümkün olduğunca nesnel haliyle sunuluyor. Yavuz; Talan Şiirleri'nde yer alan kimi şiirleri, geçmişin şair⁷ ve düşünürleri⁸ ile kurduğu diyalog ve alışveriş aracılığıyla ortaya çıkarıyor. Bu durum evvelki kitaplarında olduğu gibi Yavuz'un metinlerarası poetikasını pekiştiriyor ve şiirini gelenekle ilişkili kılıyor. Versus Şiirleri'nde ise zaman, bağlam kurucu bir öge olmaktansa, ân'da bulunanı yansıtan bir araç olarak değerlendiriliyor. Bu durum şiirin ne'liğine dair yeni soruları tetikliyor:

- Zaman; şiirde bağlam oluşturu bir öge midir?
- Bugün, nasıl bir şiir yazılabilir?

1 YAVUZ, H., 2021. *Talan Şiirleri*, Everest Yayınları, İst.

2 *Şiir Versus*, Sayı:6, Mayıs – Haziran 2022.

3 Meta-verse

4 Şairin kendi şiirini gelenekselleştirme durumu oldukça çetrefilli bir konu. Yaklaşık 10 sene evvel Küçük İskender'in İstanbul Modern'de Semih Gümüş ile gerçekleştirdiği söyleşiye gitmişim. Henüz söyleşinin başında Gümüş'ün, “*Bence sen hep aynı şiiri yazdın, ne dersin?*” sorusu karşısında Küçük İskender'in sinirlerini zor zapt ettiğini anımsıyorum.

5 Hilmi Yavuz, *talán ve her şey* isimli şiirini “*bilen anlar*” dizesi ile bitirir. Yavuz; şiirde dipnot kullanmayarak atıfta bulunduğu dize, eser ve özneleri okurun biliyor olduğunu varsayar. Metinlerarasılığı kullanan Yavuz'un “*bilen anlar*” dizesi düz mantıkla ele alındığında “*bilmeyen anlamaz*” yargısına ulaşılır.

6 Hilmi Yavuz, *talán ve şimdi* isimli şiirinde şairane tavrını dile getiriyor. Şiirde Yavuz, “*ne yapmalı?*” sorusunun cevabı olarak “*şairane barınma*” eylemini yanıt olarak veriyor.

7 Şeyh Galip, İtrî, Yahya Kemal

8 Hölderlin, İbnü'l Arabî

Erdoğan KUL

AD RESURRECTIONEM

yerimizden vazgeçiyoruz
kimsenin öyküsünde yarıda kalmamak için

ezgili bir şimşekti kuşkusuz sonlara doğru
organları öğütülerek yükseltmiş bedenlerimiz

alnımızı eğmeden geçiyoruz
tarih ve insanoğulları boyunca varlık sferlerinden

kuru dallar bizi gösteriyor dağ üstleri ve etek taşları
yeni kınanmış ellerdeki bekleyiş yeminimizi

bir harf daha eklese de karşı geçe babası boş
kendisini zaptettiği delirme günlüğünün adına

dursuz kıyımın gecesi olası bir yansidan kaçırma
yansı kalış dalgınlığı üzerinde izlerimizi

yüce gölge pencerelerde birikir gibi tamamlanacak
bez ve söz altlarında hiçbir yerde bulunmamışlığımız

Ahmet YILMAZ

ÇİY

Seni nasıl ararım bilmez mi koca söğüt
Dere Van Gogh çizer yamacımda yürürken
Eriğin parmağında serçe, dutun saçlarında tırtıl
Geceye gözlerini yumsan trenler durmaz mı

Bak bana yenilgiler gör, saflığıma ver geç kalışımı
Gururum kalbimi geçti kapanmaz erkenden ara
Varmadı elim duaya, çağırırsam eğilir mi dağlar
Geçtiğin akşamda gölgen benim için uzar mı

Çıkarsa çıksın faldan ayrılık, mutluluktan bize ne
Bize ne çınar altında düşten, karanfil tırmanan yokuştan
Türküünden avlanmış keklik, gurur veren unutuştan
Gözyaşım denize varsa kuğu boynun kanamaz mı

Bende kalmıyor gün, durmuyor kalbimi titreten saat
Unutmuyor hayata döndürdüğün iskelet, geçmiş gülleri
Tutmuyor aşu sahici olana, ölmeden esmiyor Hafız
Yangından kalır mı kül, aşkın simyası eritir mi kederi

Sabah omuzlarda yaprak kirpiklerde uçuşan çiy
Kal desem küsmez mi dizlerinde beliren şafak
Ve aşk deli kızdır kırar zincirini kumru ruhundan
Durur yastığının altında sırtından öpülmüş bıçak

Sevda ALTINKAYA

YALIN VEBA

Ama dayanıyorum
Keskin bir viraj alıyorum gölğemden
Haydi bakalım kim daha hızlı kaybolacak
Yoksa güme mi gideceğiz hep birlikte
Ama canım dedim anla beni
Kaba kuvvetle geldim kaşımın ortasına
Bir delik açtım, ayırdım iki kaşımın ortasını
Sağ gözünden soluna akıyor görüntüler
Konuşalım bakalım kim kimin retinası
Hepimizi güme bırakıyorum canım, evet
Eğer varsa hepimizin rızası

Aman efendim bu ne yalın veba
Anlat anlat bitmez, en iyisi mi
sen gel, yar kaşımın ortasını
Kurtar beni senden çünkü
buna ancak senin gücün yeter
Beynim beynimde infilak ediyorum
Nasılsa patlamayacağım
Anlatamam canım bu veba çok yalındır
Kaşımın ortasında dur, ayrılma bir yere
Kaba bir kuvvetim ben, diren bana
Kaba kuvvetimle direniyorum sana
ve ikimiz de kaşımızdan başlıyoruz yarılmaya

Bahadır ÖZDEMİR

RESTORASYON

Karanlık elbette izlese de ben,
Bir şehre varırdım raylarda biten;
Gecikmiş vapurlar çağırırdı beni
Minyatür ve hırçın bir iskeleden.

Karanlık elbette kaderse de ben,
Gün geçiremezdim hiç yürümeden.
“Yaşamak, her daim keşfetmek.” derdim;
“Ve ışığı çalmak ikindilerden.”

Karanlık elbette fişlese de ben,
Kimliksiz geçerdim kontrollerinden
Düşünce arayan çevirmelerin;
Sonrayı söyledim zamana rağmen.

Karanlık elbette saklasa da ben,
Emindim düşmanın döneceğinden;
Çamurdan yaptığı askerleriyle,
Sınırlar göçlere boyun eğerken.

Karanlık elbette cinnetsiz de ben,
Bir ülke çıldırmaz sanırdım hepten.
Şimdiyse nedense şaşırıyorum,
Poşetlenmiş bir gar tam karşımdayken.

Atnan BAŞKESEN

YÜZÜN YÜZEYİN BİR GÜLÜ

Unutkan atlar anlatamaz
Bizi alıp getirdikleri vadileri
Beyazın derinliği artar
Bildiğim yok olur
Yok olur yüzeyin yüzü
Senin yüzün yüzeyin bir gülü
İç kendini sonsuz hakikat sanır
Alınan yüzeydir dışı
Unutkan atlar hangi
Vadilerden getirdiniz bizi

Bu dolunay, sokağı kapatan
Işıklı bir sondur
Şehrin ışıktan ırmaklarının
Yarıp geçtiği
Yüzeyin bir gülüdür yüzün
Eskidikçe giysindir yüzün

Tahir Musa CEYLAN

ESARETİMDEKİ ANAHTAR

Annesi varken insan hem asude hem sakindir
O ölünce yemeğin tadı kaçır, yavaş adamları hızlandıran
Süratli atlar bir de kırmızıyı dizginleyen mavi annedir
O mavi nereden gelir ki böyle çamurlu belki de Hintlidir

Anneden sonra, meydan da var hayatımızda zindanda
Öyle geliyor ki bana, sonunda her şey bitecek bir hicranla
Ve kaybolan sonsuzluğa neden olacak ruhumdaki o nal gibi
kilit
Ölümler değil dehşetle karşılaşıyoruz, az buz değil aldığımız
tehdit

Anne şu denizlerin denizinden mor, göğünden mavidir
Ağacından hamiledir, taşından lohusa, eteğinden İzmir
Babalarsa kanından mor, kınından gece, paça da, içki de
duble
Bazen de birinci jeolojik zamandan kalan en hoyrat kütle

Ayın aydınlığı gibiydi annemin aydınlığı
O kadar aydınlattı ama kimse aydınlanmadı
İnsan rehini
Ve şimdi aydınlık ihtimal hala karanlığa dayanan için

En sevdiğim, kendimin kendime işkencesi
Aristokratın kayını burjuvanın yılan ağacını
Taşması gibi aşk ihtimal hala ölümle tartılan için
Ve hayat annem ölene kadardı, sonrası içimde in

Ona inadımın nedeni, gövdemin
Efendisi olması esaretimdeki anahtarını kilidin

Cansu AYDIN

O ZAMAN KORKMA

ruh sarmaşığımın dallarından patlayan tomurcukların
karanlığa
dağıttığı ışık
ıstırapın küf tutmuş duvarlarını yıkarak aşarken vuslata dört
kala
derin yaralarımın sargı oldu beni sana bağlayan ipek
senin gülen yüzünle döküyorum onların kabuklarını
ve çürüyen zincirlerimi
zaman yalınayak sürüklerken bizi gürültülü kente
tufan sonrasının renklerine büründüğünü göreceksin,
birbirimize söylediğimiz aşk sözlerinin, müjdelenmiş
renklere
o zaman korkma, dinle ve benim için melodiye dönüştür
sihirli
parmaklarınla turuncu çiçeklerinden yükselen hoş notaları,
dinle...
*umudumu yalvaç bebeğe dönüştürüp dil sandalıyla aşk
ırmağına*

bırakıyorum ben cesurca...

Fatoş DURMAZ

TAKTİK

Kaç(an) kovalanır?
Kaşla göz arası
Uzakla yakın arası
Gitmekle kalmak arası
Herkes bir bahane arar yaşanılmalı.
Varılmıyor bir yere ve tüketiyor telaş,
İşte yaşamak.
Nâr olmak isterdim
Yayılmak sonsuza
Yeltenilmemiş ben doğarken vaftize
Yaşamak intikamdır, derim ben
Be hey!
İntikamımı sıvazla
Eğrelt buhranlarımı
Ne kaldı ki inanılmalı.
Histir, pahası büyük

Ertuğrul TİRYAKİ

YALNIZLIK NÖBETİ

Eylül de
alır gider başını
kışın soğuğu
çoktan hazır sarmaya
yalnızlığımı

CEHENNEM VAAZLARI

Bariş ERDOĞAN

Merak ettim, cehenneminizi görebilir miyim?

“Hangi cehennemdesin?” diye sordu. “Ben cennetteyim.” diyemedim.

Yarın cehennemde Puşkin olmayacak, şiir de, ilham da, ama Baudelaire bizi bekliyor olacak. Cehennem yoksa hayal kırıklığına uğrarım. Bunca kötülük, bunca şeytani düşünce, bunca tuzak ödüllendirilecek mi? Rimbaud'nun bir yerden, “Yeni bir iş buldum, cehenneme su taşıyorum.” demeyeceğinin garantisi yok. Ha, “Cehennem doldu. Başka kapıya!” derlerse amenna. “Cennet ve cehennem hakkında ileri geri konuşmam, çünkü ikisinde de dostlarım var.” diyen Mark Twain öldüğünde nereyi seçti dersiniz? Asıl dostlarının yanını, cehennemi. Dante ise üç kutsal bölgeyi gördü, Cennet'i sevgilisiyle birlikte gezdi ve İlahi Komedi'sini bitirdi. Peki, Dante öldüğünde nereyi tercih etti: Sevgilisinin yanını. Furuğ, cehennemi ölmeden gördü. Şimdi nerede dersiniz? Şiirinde: “annenin tüm yaşamı/ açık bir seccadedir/ cehennem korkusu eşliğinde serili.”

Galeano'nun, Latin Amerika'nın Kesik Damarları'nda, “Yerlilerin cennette Hristiyanlarca karşılaşmaktansa cehenneme gitmeyi yeğlediklerini söylerdi hep.” deyişi bana da bir benzerini söyletiyor: Hırsızlarla, din bezirgânlarıyla cennette birlikte olmaktansa Arafta oyalanmayı yeğlerim. En acısı aptallar ordusunun, hırsızlığı hoş görmeleri. Yazar, bir yerde, “Aptallığa oldukça benzeyen bir suskunluk içindeydik.” der ya, biz suskunluğu aşmış dilimizi utancımızdan kesip tükürmüştük.

Kendi cennetini kuran, kendi cehennemini de yaratır.

Çocukken atlaslarda “Cehennem”i aramış, bulamamıştım. Bir Divan edebiyatı dersinde Hayali'nin beytinde bulduğumu sanmış, sevinç çılgınlıkları atmıştım: “Cihân-ârâ cihân içindedür ârâyı bilmezler/ O mâhiler ki deryâ içredür deryayı bilmezler”

Derya içinde olup deryayı bilenlerdendim. Cehennem bilinen bir yer olmuş, her karanlık yer “cehennem” olarak adlandırılmıştı. Cennet - cehennem arasındaki sınırda kararsız kalanları izledim. En korkutucu olanı Dante'nin İlahi Komedi'sinde geçendi. Hele Cehennem bölümündeki son kanto... Altı gözüyle buzlara gömülü Lucifer'in kanlı gözyaşlarına dayanılmazdı. Yeryüzünün yaramaz çocuğu Rimbaud'nun “Cehennemde Bir Mevsim”i bile iki günde geçiştirilecek bir baş ağrısıydı. Dan Brown'ın Cehennem'i sınırdan izlediğim kadarıyla güllük gülistanlıktı. Brown'ın Dante'den apardığı cümlelerden birinde göz gözü görmüyordu: “Cehennem en karanlık yerleri, buhran zamanlarında tarafsız kalanlara ayrılmıştır.” Umarım bir gün, dostlar tarafsızlığı seçen açık göz dostlarına öfke dolu bir yüz ifadesi takınarak Nietzsche'nin, “Şunu da söyle ama, ey tuhaf yabancı, ne kadar çok acı çekmesi gerekmişti bu halkın, bu kadar güzel olabilmek için!” sözünü fısıldarlar.

Cehennemde umut satılmaz.

Ah kimseler görmedi cennet ve cehennemi, kimseler duymadı cennet ırmaklarının şırıltısını, hurilerin seslerini. Oysa cennet üstüne yakılmış onlarca türküyü binlerce yürek dağılandı.

Benim türkülerle dostluğum binlerce on binlerce yıllık. Sagularla yoğruldu, ağıtlarla ateşlendim. Saraya yakın bir yerde Kanuni'ye adanmış bir mersiyeye (Baki) bir çağı kapattım. Sokaklara vurdum, kimseye göstermedim gözyaşlarımı. Bilirim Anadolu'nun her ırmağına gözyaşı karıştığını. Cennetin cehenneme dönüşümüdür bu topraklar.

Açın pencerelerinizi, aralayın perdelerinizi; belki cennet dışarıda, cehennem içeridedir. Taş üstünde taş kalmamış dünün Berlin'i bugünün Mariapol'udur.

Evlerin yarım, insanların sakat kaldığı şehirler geri gelmez. Ya o yarım kalmış evler, son katı çıkılmayı bekleyen apartmanlar? Şakuli kaymış, terazi tutmayan... Yakup Kadri'nin Ankara'sında anlattığı gibi değildirdi Kiev ve Mariapol: “Anadolu'nun hemen birçok yerinde yeni yapılan evler nazar değmesin diye böyle yarım bırakılır. Hiç değilse beş altı yıl dedi.”

Haydi Ankara kuş uçmaz kervan geçmez bir cehennemdi bir zamanlar, bir plan dahilinde kurulabilirdi; olmadı. Ya İstanbul?

Orda değilim, burda değilim; ortası olmayan bir cehennemdeyim.

Cennetten kovulan Adem ile Havva nereye gitti dersiniz? Cehenneme. Bu ülke cennet olmadığına göre Adem ile Havva aramızda. Ya Pasteur, Bruno, Einstein? Nâzım, Sabahattin Ali? Dostoyevski, Tolstoy? Marco Polo, Amicis?

Cennetle cehennem arasında bir bölge var mı? Araf daha mı tehlikeli? Vergilius neden öğrencisi Dante tarafından Arafta bırakıldı? İsa bile göğün dördüncü katında bekliyor. Musa nerede çılgık atıyor? Evladını boğduran Süleyman cennetin başköşesinde Hürrem'le günü gün mü ediyor? Elma nerde, yılan nerde? Ben nerdeyim?

Nasıl da aldatıyoruz ey halkım, nasıl? Aç bırakıldığımız gibi...

Ne Fransız Sartre'in, “Demek cehennem bu. Hiç aklıma getirmedim böyle olacağını. Acı, ateş, kızgın ızgara hepsi sizsiniz demek... Ne gülinç şey! Kızgın ızgaranın ne gereği var: Cehennem başkalarıdır.” sözünün zehir zemberekliliğini ne de İtalyan Dante'nin, “Cennete giden yol cehennemden geçer.” sözünü hesaba kattım. Yatıp kalktım Haşim dilinde arındım, Ahmet Haşim'in Frankfurt Seyahatnâmesi'ndeki esprisini seviyorum: “... bir İngiliz'in nüktesi: İki kapı olsa birisinin üzerinde ‘Cennet’ diğeri'nin üzerinde ‘Cennet hakkında konferans’ diye yazılı olsa bütün Almanlar ikinci kapıya saldırır.”

Bizim üçüncü kapıdaki itiş kakışımızdan haberi yok İngilizlerin: “Devre mülk cennet!”

Cehenneme giriş anahtarı çok, çıkış anahtarı yok.

Cehennemdekiler günlerini acı soğanla geçirecekler, bu dünyanın gidişi onu gösteriyor. Ya cennettekiler? Hepsi peygamber soyundan gelmediğine göre... İnsanın özü bal kovanı mı, hayır! Mutlaka bir damla zehir saklar düşüncesinde, dahası kalbinin bir köşesinde. Bağış yaptım, yoksulu giydirip doyurdum deme şansı da bulunmayacak. Detaylı muhasebe defterleri ciltlenmiş halde sorgu hâkimini bulacak.

Cennete uzaktan bir bakalım: Kitaplarını alıp ırmak boyunda okuyanlara huzur vermeyenleri görüyorum. Gözünü götürmeyi unutanlar dükkân dükkân gezinip duruyorlar. Göz hekimi sayısı da düşmüş doğal olarak. Kasaplar cehennem tarafında yaşadıklarına göre meslek erbabı nicel olarak sıkıntıya sokmuş cenneti. Bütün anneler tastamam burada. Bir de cehennem tarafına geçelim. Eyvah! Din bezirgânlarıyla “lebalep”.

Her sayfasında işkenceye yer veren hayat sonsuz sayfa...

Budistim, desen yedi cehennemden kurtulamazsın. En ağır işkenceler Budistlerde. Türlü türlüdür işkenceler: İnsanı yedi parçaya ayırma, yakma, ölüyü ağaçlarda sergileme... Soyum eski Mısır'dan desen Osiris çukuru bekler. Kenan diyarında akılsız bir çobanım, desen Hinnom vadisinde eziyet bekler. Kefaret ödeme şansın varsa kurtulursun.

Araf'tayım, kurtarın beni!

Nihat KAÇOĞLU

GÖKKUŞAĞI

Ey gökkuşığı
Çıkarsın
Yağmur sonrası
Renk renk
Kırmızı, turuncu, sarı
Yeşil, mavi, mor
Altında ırmaklar akar
Papatyalar açar
Sincaplar koşar
Kuzular meler
Çobanlar gezer

Ne zaman sana baksam
Kamaşır gözlerim
Güleç bir güneş gibi
Cıvıl cıvıl olur içim

Ey gökkuşığı
Dağların tepesinde
Sen görüldüğün zaman
Mösyö Seguin'in keçisi
Bakar sana şaşkınca
Heidi bakar sana
Bakar sana gülerek

Ey gökkuşığı
Yaşamaksın sen
Güneşsin, ırmaksın, çiçeksın
Üzgünlere sevinçsin
Yeşil vadilere yorgan

Eski bir nisan öğlesi
Sürüler geçer altından
Meleyerek koyunlar
Yağar hâlâ yağmur
Fırtına eser
Güneş doğar
Seni duyarım

Ferziye KÜÇÜK

BABAM

En güçlü baba benimki derim

Ben onu hep
Kedilere boğdurulmasın diye
Aslanları beklerken izledim

Güneşin kirpiklerine taktığı şefkati
Başım üstüne deyip aldım
Mirasıdır bana
Gülümsemesinden...

İtiraf ediyorum
Ben dünyada en çok babamı sevdim...

Erkan KARA

KUŞLAR

şehirlerin meydanlarında bak
insan ile kuşlar arasında hep
ne gibi kurulan bahçe ruhu ki
çok küçük şeyler insana güven
ve sevgi teşvik edici ve orda
hep parlayan Tanrı'nın iyiliğiymi

eşyanın görkemindeki insan
gözlerini içindeki o çocuktan
kaçırır, 'kötülüğü bildiğinden
değil bu', insan yalnız ve saftır
olağanüstü ruhunu saklayıp
geçtiği âh, nefsin zafer takıdır

sen ruhunu kuşlardan öğren
her şey nasıl onların yanında
anlamsız; 'büyük konuşmalar'-
dan şehirde kaç, işte meydan
ve insan ile kuşlar arasındaki
o gizem: çocukluğa yolculuktu

bir gizli hazinedir, yaşlandıkça
ki daha çok bilinmek isteyen
çocukluk, içinin sedefi gibidir
kum tanesini inciye çeviren o
ve orda, eşyanın görkeminde
hep parlayan Tanrı'nın iyiliğiymi

kuşlar, şehrin meydanlarında
bulutlara dokunan kanatları ile
göklerden inen melekler gibi
ruhlara akıp gelen bir saflıktı
insan, kuşları dinlemeyi seviyor
giderken 'sesini' kuşlara bıraktı

işte, çocukluğa giden yolları
havada çizen yalnız kuşlardır
herkesin kendi içiyle oturduğu
çok çeşitli seslerin sonunda
ruhları aydınlığa boğan şafak
o kuşların arasından sökerdi.

Dilaver KORKMAZ

GÜZ YAĞMURU

Aşınaydım...
Yarım kalan mısralar
Ve şiir kokan gözlerden

Kalpte değildi maske,
Bir şairin en güzel eserini
Daha ilk damlada tanıdım

Geçip giderken güz yağmuru
Damağımda izi kaldı
Haiku tadında o son bakışın

Yeprem TÜRK

1. *hayâl*, Nisan-Mayıs- Haziran 2022

'hayâl', edebiyat dergisine yakışır bir addır. Esinlendiği kaynağa da bir atıftır. Ne demiş Yahya Kemal '*İnsan âlemde hayal ettiği müddetçe yaşar.*'

Mehmet Güreli dosyası yapılmış, bu sayıda. Her açıdan doyurucu, dosya olmuş. Mehmet Gürel elinden düşmeyen kitapları söylemiş. Benim elimden herhalde düşmese düşmese, bir edebî eser olarak 'Cengiz Aytmatov'un 'Cemile'si düşmez.

*

Erkan Kara'nın 'Eski Ev' şiiri sade duygularla yazılmış saydam bir şiir.

*

hayâl, genelde okuduğum bir dergi. Sağın şair ve yazarları konusunda tutucu. Bu konuda bence miyarı Cahit Zarifoğlu zamanında Maver'a'da yazmış. Herkese -görüş ve cemaat farkı gözetmeden- kulak vermek. İyi ve kaliteli olan her sanat ürününü konuşmak. Bu tutuculuğu sağda Muhit ve İtibar gibi dergiler de yapmıştır.

Yani başkalarına karşı olan kapalılığın ve katılığın faturası bir düşünce ve sanat ortamı için ağır olur her zaman.

Ben, edebiyat dünyasında bu ve benzeri sebeplerden dolayı bir çöküş yaşanacağını düşünüyorum. Diriliş, Edebiyat ve Maver'a'dan sonra gelen İslamcı edebiyat dergileri tuhaf geldi. Dergâh ve Fayrap olmasaydı elde var sıfırdı.

Dergide Cemal Süreya ile ilgili bir metin var. Ancak poetik bir okuma değil metin daha çok magazinsel. Gerçi son yıllarda okuduğum Cemal Süreya metinlerinin çoğu böyleydi. Hem Cemal Süreya hem de Sezai Karakoç'u konu edinen metinlerde iki şey dikkatimi çekiyor. Cemal Süreya için cinsellik ve erotiklik; Sezai Karakoç için dinsellik vurgusu yapılıyor. Oysa fikir ve poetika olmadan Sezai Karakoç anlaşılabilir. Cinsel Süreya; dinsel Sezai mi yani olay?

2. *Yedi İklim*, Mart 2022

Başlık: Sadece Şiir; yazarı: Hüseyin Alemdar. Alemdar, kendi edindiği şiir birikimini özgün bir paylaşım şekliyle okura sunuyor. Birçok şair, bunları okuyunca kırılıyordur belki bilmiyorum.

Ama edebiyat eleştirisinde böyle bir yan yok mudur zaten. Görülen, bilinen görüldüğü ve bilindiği gibi söylenir.

Osman Koca'nın metinleri ilgiyle takip ettiğim bir dizine dönüştü. Bu sayıda Osman Koca, Yunus menkıbelerini anlatmış. Ben şahsen, bu tür menkıbeleri okumayı, dinlemeyi seviyorum. Çocukken mahallemizde 'Kelleci Emmi' vardı. Kelleci Emmi, sevgi dolu müthiş bir adamdı. Rahmetli eşinin ismi Anış'tı. Kimlikte öyle mi yazıyordu bilmiyorum. Ama adı Anış olarak söylenirdi. Rahmetli Kelleci Emmi, eşine yeni elbiseler aldığında, eşinin onları giyiniş şöyle bir yürümesini isterdi. Ve Anış teyze yeni mintanlar içinde yürürken Kelleci

GÜN DE AKAR

Bir çiçek ışıldıyor kaldırımda
boynunda övgülerden gerdanlık
bir istek var içinde, bir istek bir şey için
sokakları adımlıyor aşk için.

Beni bir yıldıza merdiven dayadılar
rüzgâra ilişti sesim
taşa, çimene dil oldum, duymadılar
Aras aktı, Kura aktı, günler aktı
ırmaklara göletler de dahil oldu
kabardı bütün denizler.

Balıklar bir birine girince
oltacıların gözü uyanış penceresi
dişli bir iğne işte
benim insancıl yanımdan acı geçti.

Emmi de onu seve seve seyredirdi. İlginç, bunlar olurken hatırlıyorsam en az altmış yaşları civarındaydılar ikisi de. İşte menkıbeleri yüksek ses tonuyla anlatan emmi, bu emmiydi. Bir saate yakın sürerdi bir konuyu anlatışı. Rahmetlileri anmış olduk, mekanları onlara cennet olsun. Ha ne diyorduk, menkıbe milletiyiz biz. Menkıbeleri çok seven bir ruhumuz var. Ruh, menkıbelerle sınırları aşıyor. Menkıbeler olmasaydı hakikatin temsili eksik kalırdı. Menkıbe, gönül irtifamızı sağlıyor.

3. *Edebiyat Ortamı*, Ocak- Şubat 2022

Bu aralar edebiyat dergilerinde bir 'Sezai Karakoç bombardmanı' var. Fakat genelde aynı şeyler yazılıyor. Yazık. İçinde Sezai Karakoç geçen metinleri okumanın büyüüsü kırıldı. Yeni şeyler söylenmesi için Diriliş hakkında bence zamanın biraz geçmesi gerekiyordu. Her yeni gelen zaman; varlığa, fikre ve sanata bakış açısında yeni bir pencere açar.

Şaban Mumcu, Namık Kemal'i yazmış. Namık Kemal, okumaktan zevk aldığım bir mütefekkir, şair. Coğrafyayı bizim kaderimiz, kaderimizi de coğrafyanın kaderi yapan kişidir Namık Kemal. Halk edebiyatındaki destan geleneğini dönüştürüyor. Yani ilk kez modernleştiriyor. Tarih konusunu bir ülkü ve vatan maneviyatı diyebileceğimiz bir öz etrafında yeniden dillendirdi. Kendi ifadesiyle 'Milletten ümit edilen feyzi' tahkim etti. Bir yönüyle hakikaten 'Ceddi Ekber'dir. Dile, ruh verdi. İstiklâl Marşı'na katkı sağladı.

Gelelim Atasoy Müftüoğlu'na. Müftüoğlu'nu, Mustafa Nurullah Celep kaleme almış. Önceden beri gördüğüm bir şey vardır Atasoy Müftüoğlu'nda. O da dil sorunu. Bunu gramer olarak söylemiyorum. Dil, yani bir fikri apaçık sürükleyip gelen konuşmayı kast ediyorum. Heidegger'ın felsefe için söylediği şeyi anlatmaya çalışıyorum. Politik olarak Müftüoğlu zihniyetini güvenli bulmuyorum. Müftüoğlu, Suriye meselesinde ettiği sözlerle entelektüel itimadı yitirdi. En azında akraba iki aile arasında (Türkiye- İran) bir hukuk dengesi kurması beklenirdi. Ama öyle olmadı.

Önder ÇOLAKOĞLU

KAVUŞMA

...ürpertinin güncesini tuttuğum kâbustan geldim
Miladı yok dün de yitenin
Bugün yarının kamburu

Savaş arabaları senindi hani güneş doğarken
Kim kaldı çizik attığın boşluklarda
Balkondan düşen elmaları tut

...üç güvercin kirpiklerinden asılı bulunmuş
Kim dişledi ömrümüzü
Sarsıntının gözbebeği idi kavuşmalar
Şalaleler bir yağız at

Karargâhlarda bekledim sevişmeyi
Bekleyişler lacivertten uzaklaşan renk
Duraklar anlatıyor yağmurun enkazını
Balkonlarda hüznler salkım

Yılanları alından öptüm, dudağımda bir ihanet
Muaf tutulmuş diller, köpüklü bir nehirden düşe kalka
Kavuşmuyor işte bilekler
Kavuşmuyor ha deyince
Serinliği çağır avlu gözlerden kanatlı
Bir bozkırı çağırma
Taş gölgeneye düşünce ağır

Sen kandili yak
Sen benim yorgunluğum

Engin BERK

MASA

Bir masa etrafında iki kişi yan yana
Bir masa etrafındaki iki kişinin karşısında koca dünya
Dağları, denizleri, ovaları, ağaçları, kırlarıyla...
Kadınları, erkekleri, gençleri, yaşlıları, çirkinleri, güzelleri
ve iyileri kötüleriyile...
Işık çalarak elleri cebinde yürüyen aylakları ve
Kırmızı bir topun peşinde koşan kıvrıkcık saçlı sarışın
çocuklarıyla...

Bir masa etrafında yan yana oturan iki kişi
Gözleriyle öpüşen, elleriyle sevişen
Sözleri sıcak bir nefes

Hüzünleri denize kavuşan dağlı rüzgâr
Aşkları bir tülün ardındaki gölge oyunu

Bir masa etrafında yan yana oturan iki kişi
Masadan sonra yolları farklı...
Mutlak yere bakacak erkeğin gözleri
ve sonra ihtimal kadın ağlayacak gizlice
Masadan ilk kalkan başını göğe kaldırarak
Hayat kısa be çocuk, derken, kuşlar uçuyor olacak...
Dört mevsimin rengârenk kuşları uçuyor olacak...

İsmail Güney YILMAZ

CENİN

martılar rüzgârla söyleşir
altlarında şehir bulanık, uykulu
bir kedi oturur kapı önüne
sabaha çıkası gelmez kimsenin.

yorgun yüzlerde biraz ışıltı
yani bir günü daha öldürmenin o tuhaf neşesi
ve avucunda yarın diye bir sıkıntı
rüyaya kıvrılacak şimdi zaman.

Mehmet T. BİRGÜN

KARGADAN ALACAKLI

Ağzımın ortasında eriyip kalan çelik.
Büyük bir delik açıyor geceye.
Vur ha vur!
Eksilmez sokak çocukları,
Üç yeterken beş ekmek aldıkça.
Saçılıp dökülen yeryüzüne,
Kurşun-zehir yüzünden iyi değil.
Ben uzanamıyorum artık, sen eğil!

Kırk defa yanık ot kokusu,
Alacalı bir gök suretinde tutkusu.
Etimden kopardığım kurtçuklarla besledim,
Yine de doyumadım doğrusu.

Bir elmanın çekirdeğinde sığındım şimdi.
Çermeçesit söküklükler diktim.
Ayazı uzayan bir güzün bâtlı,
Yatılı bir kedere dönüştü.
Bir kedi esneyip duruyor kafasında akşamın.
O beyaz bir gemiydi, buralı değildi.
Ben ona uzanamıyorum dedikçe
O bana eğildi.

Yalama olmuş şimdi de bildikleri.
Bu uğursuz taşra kime zindan değilse,
Yüzsüzlüğün treni ona emanet.
Kim rahatsa yatağında,
Taşlar onun başına yağacak elbet.
Kim, ben artık oldum dediyse,
Ebu Cehil onun başında tutacak nöbet.

Beslediğim karga,
Bin göz borçlu bana!

Taşındıkça taşan bu uyuz sersemlik,
Benimle doğmadı,
Benimle ölmezse namerttir!
Bu kirli tırnakları mahsus biriktiriyorum.
Yedirmek için bir tenhada egoma.
O ise bundan habersiz,
Büyütüyor içimde kibri.
Ben ise ondan habersiz,
Kazıyorum bu derin kabri.

Fazlı ÇOBAN

Dinlemek Sanattır

Dinleme sanatını öğrenebildiniz mi ? Dinlemenin de sanatı mı olur demeyin, evet var. İletişimde yaptığımız şey konu ile ilgili karşımızdaki kişinin söylediklerinin bizde uyandırdığı çağrışımları ona iletme şeklindedir. Bu dinleme değil karşılıklı konuşmadır. Bu durumda dinleme arada sırada yapılır. Peki derin dinleme sanatının incelikleri nelerdir. Bunu hangi kurallar bütünü içinde öğrenip uygulamaya geçebileceğiz. Etkin dinleme sanatını en iyi bilen ve uygulayan bu konuda yetkin terapistlerdir. İletilen duygu ve düşüncüyü anlamaya çalışırlar. Geri dönüşleri pek yoktur. Terapi anında işlenen konudan sapma durumunda yönlendirme yaparlar. Biz terapist olmadığımızı göre bu işi nasıl öğreneceğiz. İlk koşul dinlerken bütün önyargılarınızdan sıyrılmamız gerekir. Bu olanaklı mı ? Deneyin bakalım neden olmasın. İletişiminiz tıkanıklığa varmış ise takındığınız ön yargılarınızı gözden geçirin derim.

Zihnin yanıldığı noktaların en önemlisi birlikte yaşadığınız insanları tanıdığını zannetme durumudur. Eşim tamam biliyorum geç, çocuğum anlaşıldı fazla çabalamaya gerek yok şeklinde farkına varamadığımız zihnin kısa çözüm yollarını benimsemesidir. Kendimizi bile tanımadığımız bir yaşam süresince, diğer insanları tanımak bilmek sağlıklı iletişimin temel taşıdır. Sözü fazla dağıtmadan dinleme sanatında ustalaşmanın yollarından biri dinleyicinin dikkatini anlatana vermesi, verebilmesidir. Bu ise dinleyen siz iseniz aklınızda dinlemeyi engelleyen önemli bir şey olmamalı, kaygılarınızdan, önyargılarınızdan arınmış olmalısınız. Zihnin yoğun gündemiyle etkin dinleme yapabilmemiz pek olanaklı görünmüyor. Bir diğer şey ise dinleyici özgürce çalışan sözcüklerle tanımlanabilecek kadar da somut bir imgeleme sahip olmalıdır. Kısaca bunun için altyapınızın sağlam temeller üzerine kurulmuş olması gerekir.

Bir diğeri duygudaşlığınız, onun deneyimini yaşamış gibi duyumsayacak kadar güçlü olmalıdır. Anlatanın size iletmiş olduğu duyguyu anlamak kendiniz yaşamış gibi hissedebilmek gerekiyor. Böyle bir duygudaşlık sevme yetisinin en önemli yönüdür. Karşınızdakini anlamak onu sevmektir. Kişiyi ulaşabilme ve kendini kaybetme korkusunu yenme anlamına gelen bir sevgidir. Anlamak ve sevmek ayrılmaz bir bütündür. Ayrılsa ussal bir süreç olur ve işin özünü anlamaya giden yol ise kapalı kalır.

Zihin Eğitiminde İlk Adım

Zihni eğitebilme yolunu öğrendiyseniz yeni şeyler keşfedebilme farkındalığınız artacaktır. Bunu nasıl gerçekleştirebiliriz ? Nerden, nasıl başlamak gerekir ? İlk koşul sanırım düşünlük duygusunu diri tutmaktır. Bu ise doğru soru, sorular sormakla başlar. Eğer kendinize sorduklarınız gerçeğin çıplaklığında yanıtlamak için çabalıyorsanız doğru yoldasınız demektir. Zihni eğitebilmede bir diğer koşul bilgilenecek, öğrendiklerinizle yeni bilgilere ulaşabilmeyi, çıkarımlar yapmayı sağlamaktır. Zihin zanneder. İçselleştirilmeyen öğrenmeler unutulur. Zihin nedensellik ilkesine göre çalışır. Deneyimlemek zihnin düşünce sahibi olmasının en temel ve önemli yoludur. Gerçekle buluşturulmayan onunla yörgülünen bilgi unutulmaya mahkumdur. Zihin deneyimlemek zorundadır. Bu, bana göre böyle olacak yargısına varabilmenin öncülü hayatla buluşan bilginin deneyimlenmesidir.

EUGÉNIA

Göçebeyim, geceye doğru çeviriyorum
anahtarını yüzümün
Ansızın bir heyecana kaptırdığım
çarpıntısı kalbimin, ansızın
gideğen görüntüsü göğün
gitmeyen geminin nalları arasında
ancak sonunda haykırdığım
mor ırmağın bağrına düşmüş dağlar..
Kumral, sen gezinirsin
açık gözler tonunda, sen Eugénia
sarhoş abazalar arasında gözleştirdim
bir kumarhane batağında parlayan inci, işte
kutsal ağacın yapraklarını okşatması rüzgâra
sen Eugénia, içimde düğümlenen
delice zeytin, ordular arasında
gizlice savaştığım aşk..

Şiir başlamadan önce sütü içilmiş,
acı kızın tay boşluğuna
açılmış inci çiçeği;
yikanmış ölüm susar kokusunu..

Zihni şöyle eğitilir, böyle eğitilir, bunu uygula şunu yap dayatmaları doğru olabilir ancak kendiniz bunları hayatınızda uygulamadığınız sürece havada kalacaktır. Uygulanmayan karşılığı olmayan bilgi deneyimlenmedikçe zihnin eğitimi yarım kalacaktır. Bu uygulama somut olduğu olduğu gibi soyut alan içinde geçerlidir. Bilimlerin pek çoğu uygulamalı değildir. Ancak soyut bilginin zihinsel alanda uygulama yolu yöntemleri kuram ve kuralları vardır. Bilim insanı dediğimiz kavram da tam olarak burada karşımıza çıkıyor.

Her işte olduğu gibi zihin eğitimi de bir disiplin işidir. Zihnin boş bırakıldığında kendi mecrasında yaşamayı sever. Şunu da bilmek gerekir, zihnin en üretken olduğu anlar bir şeyle uğraşmadığı zamanlardır. Bu bir çelişki diye de düşünebilirsiniz. Çelişki den çok zihnin yoğun çalışmalar sonucunda dinlenme anları onun ürün verme zamanları olduğu gerçeği yadsınmaz.

Öğrenme disiplini zihni eğitmenin yöntemidir. Burada bilgilerin nedensellik çıkarımını iyi anlamak içselleştirmek gerekir. Örneğin zihni 'ders çalışma' kavramını bilmez. Bu nedenle öğrencilerin çoğu bu cümleyi duyunca o dersle ilgili bilgiyi öğrenme isteği azalır. Zihin neden sonuç ilişkisine göre çalıştığından soyut bilgiyi öğrenmede zorlanır. Çünkü evrimsel döngüyle gelen zihin yapımız doğada işimize yaramayan bilgiyi anlamlandırmada zorlanır. Peki bu durumda ne yapılması gerekir. Öncelik öğrenmede nedenselliği içselleştirmek gerekir. Sorgulamak neden sonuç ilişkisini kurmak kurgulamak ve buna göre yol yöntem belirlemek gerekir. Günümüz okullarında öğrenmek yerine bilgi ezberlenerek ki bu sınava girene kadar hafızada tutmak sonra unutmak üzerine kurulu olduğundan zihnin öğrenmesi aynı zamanda eğitilmesi olanaklı olmuyor. En basitinden yabancı dil eğitimi ilk okul sıralarında başlayıp uzun süre devam edilen ancak başarılı da olunmayan bir durum ortada apaçık görünüyor.

Zihin eğitiminde ilk adım soruları doğru sormakla başlıyor.

AB-I HAYAT

Ey ölüm
Atma siyah şalını üstüme
Yaşanmamışlıklarında devinen
Yarım çerçevesi ümitlerim olmasa
Korkmuyorum toprağın
İstekasıyla vurulmaktan

Ay yüzlü bir çocuk
Olmalıyım mesela
Kasnaklı uçurtmalar uçurmalı
Acemi taylarla koşturmalıyım
Rüzgârlarla coşkulu bahçelerde

Dolaşırken kızıl saçlarımda
Annemin poyraz vurmuş elleri
Süt liman ninnilerle
Kapanmalı kirpiklerim
Yorgun düşmüş kirpiklerim
Uyanırken babamın sesiyle
Mor cümbüşlü sabahlara
Bulutların minderinden
Selamlamalıyım doğan güneşi

Ya sevda
Tırmandıkça düştüğüm
O yokuşlu tepe
Gökyüzü girdabı kadar sevilmeli
Taşkın dalgalarla yarışırcasına sevmeliyim doyasıya
Ab-ı hayat içmeliyim
Çeşmesinden sonsuzluğun

Sen aşk
Körpe kapılarını kapatmadan
Çıkmalısın ışıksız kör kuyularına
Süzülürken kor ateşli
Nehir yataklarından umarsız
Yüksek dağlar kadar ıssızım
Sarp yamaçlar sofrasında

Baharı gelmedi
Henüz pencerelerinin
Ağaçların türküsünü
Dinlemedim mesela
Görmedim yedi renkli
Gökkuşağı şenliğini

Kanat çırparken kelebekler
Göğsümün koridorlarında
Derede taş sektirmeli
Pervasız sularda yüzmeliyim

Savrulurken fırtınalı denizlerde
Devasa çılgınlara karışmalıyım
Kırık bir oltanın ucunda

Ey ölüm
Güz telaşın boşuna
Atma bıçkın pençelerini enseme
Uçurum diplerinden kaçmaz da
Derinden çağlayan vaha →

MAVİ GÜNAH

bulutlara üflemeden dudakları gurubun
gözlerindeki menevişlere düşmeden şuh
yakamozların gel sevgili

tanyeli kucağına sabahın çözmeden kuşağını
dökülmeden göğüs uçlarından ayın
gün kurusu buseleri
teninin can eriği soluyan ipeğine
saks göllerine yüreğimin kanatlarını banmış
banyosundayken henüz serçeler

lâl olmadan kuzeyin dergâhında
martıların ak tüylü bakışları
göğün sürmelerinden akmadan mavi ispinozlar
sana uzanan düşlerimin haylaz kaçamaklarına gel
dürtülerin uyuşmazlığında
utansınlar sana saçaklanan salınımları gelin
püsküllerinin
kuşburnu patlatsın tepeleri yemişlerinin

gül kıvrımları döken dudaklarında
yükseilirken gönlüme takılan nağmelerinin sol anahtarı
evrenin kayıp ruhuna damlayan
ilk ışıyla sevda'nın uykularında bile olsan
gelincik tarlarında uçuşurken etekleri mutluluğumuzun
çıplak ayaklarımızı okşarken efsunu denizin

saçlarını salmışken göğsünün rüzgârlarına Karadeniz
kıyılarına kavuşma arzusunda
tutuşurken köpükleri dalgaların
Hamsilos'ta usulca yumulurken kirpikleri aşkımızın
zakkumların zehrinde parçalansın
çığlıklarına ayrılık gel
varsın devrilsin üstümüze günahı bir daha şafağın!

YENİK YAZILAR

Tam yazmaya başlamıştım
Eylül soğuk
Kasım hüznü
Aylar da eksik işte

Altın zırhlı düşlerim bekliyor
Kırlangıçlı ufuklarda

Ve ben hâlâ varmadım
Yaşamın istasyonundaki
Son kompartımana

Salih MERCANOĞLU

AYRILIK

sılam olmadı ki gurbetim olsun
menderes ovasında değirmencik
narayama dağı ya da fil mezarlığı
kadar sessiz – şurada dursun

yazılanı yazdım, söyleneni bir daha
eskiyi yeniden daha ne olsun?
yinelemeden yenilmeden kendimce
bir istasyonun kıyısında- şöyle dursun

incirin, zeytinin hat'ına bu sofraya
çekirdeksiz nar da gelsin izmir'den
düşer miyim bir daha böyle bir aşka
akdeniz el salla pulmandan!
- sen benim ana yurdumsun

Nevzat KONŞER

HÜZNE ÇIKAN MERDİVEN

Bir balıkçı teknesi zannederdim Kız Kulesini
tepesindeki bayrağı da çılgın bir denizci
çocukken sakız kâğıtlarına sarılmış düşlerim olurdu benim
Cemal Süreya imge derdi onlara
ben hani nerede, kimde derdim!

En sevdiğim şiiri Marmara yazdı ve sustu sonra
hep sustu, kırık bir kalem gibi sustu, bir ağıt gibi
belki boş bir kâğıt gibi sustu, belki bir kuştı!

Belirsiz süratle yürüyen sularla konuştum o gün
yüze yüze adalara geçen yorgun sularla...
Günlerden neydi, kim bilir! Ölüm: hüzne çıkan merdiven
usta bir demirci gibi günleri hırçınca döven;
ah, ebabillerden oluşuyor zihnimde uçan kelimeler
ve düşünceler öyle usuz ve çirkef öyle nedensiz
şuraya küfretsem boşluktan çıkacak birileri
gelin kurtarın desem kalbimi, kaybı olacak zamanın!

Sevgililer de yok ne eski ne yeni bir ilham
deniz var mı ki sen Kız kulesi diyorsun hayallerine?

Sevil AVŞAR

RAKS ORTASINDA

Yahya Kemal Beyatlı ve
Münir Nurettin Selçuk'un hatırasına hürmetle

Güneş yorgun, rüzgâr da
Dünya dönmüyor sanki
Dans eden ben miydim; O muydu "Rakkas"
Sisler arasında bir hayal miydi yoksa

Olmasaydı gözlerinde böyle işve, böyle naz
Gürül gürül akar mıydı şarkılar
Kâğıtlar bomboş kalırdı
Sesine mızrap bulamazdı ağmekâr

Kürdilihicazkâr öterdi bütün kuşlar
Hazin hatırasıydı 'O' heybetli Osmanlı'nın
Öteki Cumhuriyet'in muhteşem geleceği
Çocuk sevinci kadar sahiciydi notalar

"Rakkas" durmasaydı raks ortasında
Endülüs'e varmadan kaybolurduk belki de
Ardımızda ne bir kelime, ne nağme
Hiçbir iz bırakmadan
"Zil, şal ve gül" gibi mesela

7 Eylül 2022

Ahmet Şerif DOĞAN

KANITSIN SEVGİLİM

Birbirine uzak şehirlerdeyiz belki
Ama kâğıttan kuşlar biriktiriyorum sana
Göç mevsiminde bulutlar, yağmurlar
Aklımda yollar sana doğru sevinçli ve aydınlık
Bir orman karşılıyor beni gülüşünde
Bir insan gülünce, evren güzelleşiyor, kanıtısın

Geri dönüş işaret tabelaları gömülü toprağa
Dönemem, vardığım yer nihayet mutluluk
Asırlardır ruhumda taşıdığım yorgunluk ve sancı
İlk hafriyat boşluğuna dökülüyor
Çingene çadırlarında soluklanıyoruz
Ve soluğumuz dans ediyor ezgilerinde
Bir insan dans edince, evren güzelleşiyor kanıtısın

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara
Produksiyon : İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem,
Zihni Engüdar, Yalçın Oğuz.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok.
Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)
Yazışma ve posta kargo adresi : PK 68 16361 Ulucami - BURSA
E- Posta : akatalpa@hotmail.com
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685

Kâğıt çıkışlı dergi sadece İzmir'de dağıtımına verilmekte.
İsteyen herkes akatalpa sitesinden kâğıt çıkışı alabilir.
Yazıcı çıkışı : Selman Kırtasiye, Kuruçeşme Mh.
Altıparmak Cd., 16050 Osmangazi - BURSA

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.